

PM 2008:111 RIII (Dnr 304-417/2008)

Dricksvattenförekomster i Stockholms län – prioriteringar för långsiktigt skydd

Remiss från Länsstyrelsen i Stockholms län

Remisstid 15 maj 2008

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen ”Dricksvattenförekomst i Stockholms län - prioriteringar för långsiktigt skydd” överlämnas och återopas denna prommeoria

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Rådet för Vatten- och Avloppssamverkan i Stockholms län (VAS-rådet) har initierat en utredning om dricksvattenförekomster i Stockholms län. Arbetet har genomförts vid Länsstyrelsen med hjälp av en arbetsgrupp med representanter från regionala aktörer och kommuner.

Länsstyrelsen i Stockholms län har sänt rubricerat ärende för yttrande till ett stort antal kommuner och andra berörda instanser. I rapporten analyseras och prioriteras yt- och grundvattenförekomster som är viktiga för regional och kommunal vattenförsörjning samt behovet av skydd för dessa.

Målsättningen med projektet har varit att kartlägga Stockholms läns yt- och grundvattenförekomster av intresse för nuvarande eller framtida regional/kommunal vattenförsörjning (dricksvattenförekomster). Dessa har analyserats och prioriterats avseende potential för regional/kommunal vattenförsörjning samt behovet av långsiktigt skydd.

Av rapporten framgår att mer än en femtedel av landets befolkning bor i Stockholms län och att denna befolkningstäthet innebär en hög belastning på yt- och grundvattnet i länet. 90 % av länets befolkning försörjs med dricksvatten från Mälaren medan drygt 200 000 människor är helt eller delvis beroende av grundvatten från egna eller gemensamma brunnar.

Rapporten för fram att den centraliserade vattenförsörjningen från Mälaren innebär många fördelar men samtidigt också en hög sårbarhet i regionen. Rapporten kommer till slutsatsen att reservkapaciteten i länet idag är otillräcklig i händelse av att Mälaren skulle bli obrukbar som dricksvattentäkt. En utökning av reservvattentäkter krävs och i länet pågår redan arbete med nya reservvattentäkter.

När det gäller de befintliga 53 vattenskyddsområdena har rapporten kommit fram till att en stor del, eller närmare 43 %, har stort behov av revidering av skyddsföreskrifterna.

En analys av de 149 grundvattenmagasinen har gjorts med avseende på bland annat deras vattentillgång och vattenkvalitet. Genomgången har visat att 54 magasin har bedömts ha hög prioritet för regional/kommunal vattenförsörjning och 23 % har behov av skyddsåtgärder.

När det gäller analysen av ytvattenförekomster har 64 sjöar analyserats med avseende på vattentillgång, vattenkvalitet och närheten till grundvattenmagasin. 25 sjöar har bedömts ha hög prioritet för regional/kommunal vattenförsörjning. Många av de prioriterade sjöarna såsom exempelvis Bornsjön har redan i dag bra skyddsföreskrifter.

Beredning

Ärendet har inom Stockholms stad remitterats till stadsledningskontoret, Stockholm Vatten AB, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden.

Stadsledningskontoret avstår från att yttra sig.

Stockholm Vatten AB framför att det måste anses vara ett osannolikt scenario att hela Mälaren, som anges i utredningen, skulle ”slås ut” som vattentäkt. Stockholm Vatten AB för vidare fram att dagens vattenförsörjningssituation i Stockholm är mycket stabil och säker. Det finns få storstäder som har ett så högkvalitativt råvatten med i princip obegränsad tillgång som Stockholm. Mälaren tillsammans med reservvattentäkten Bornsjön innebär säkerhetsmässigt en unik vattenförsörjningssituation.

Ramdirektivet för vatten föreskriver skydd av vattentäkter och har som mål att dricksvatten skall framställas med enkel och resurssnål teknik, en uppfattning som bolaget helt ställer sig bakom, men i en helhetsbedömning måste man beakta de möjligheter som finns att säkra en god dricksvattenkvalitet med modern teknik trots en kraftigt försämrad råvattenkvalitet. Det kan i slutänden visa sig vara den mest långsiktigt hållbara lösningen.

Exploateringsnämnden delar i stort rapportens uppfattning att den pågående utvecklingen att alltmer bygga länets försörjning med dricksvatten på ytvatten från Östra Mälaren är oroande. Särskilt som vattenföroreningsriskerna ökar på grund av klimatförändringar och reguljära grundvattentäkter omvandlas till reservvattentäkter eller läggs ned och mindre ytvattentäkter läggs ned.

Exploateringsnämnden gör för sin del ingen närmare analys av vilka kompletterande vattenförsörjningsåtgärder som är lämpligast för Stockholms del i länet, utan nöjer sig med att varna för den pågående utvecklingen där inte bara det växande Stockholm utan även kommuner långt ut i länet såsom Strängnäs, Nynäshamn och Norrtälje ska ta sitt dricksvatten från Östra Mälaren.

Fastighetsnämnden anför att frågan om vattenförsörjning och dricksvattenförekomster och skyddsföreskrifter ligger utanför kontorets kompetensområde.

Kontoret tycker dock rent allmänt att det är viktigt att dricksvattenförekomster i Stockholms län får ett långsiktigt skydd och att det finns tillräckligt med vattenreserver i det fall vattentillgången från Mälaren av en eller annan anledning skulle hindras. Dessa frågor belyser rapporten på ett bra sätt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden håller med om att det finns ett stort behov av att långsiktigt säkra tillgången på dricksvatten i stockholmsregionen, inte minst med tanke på den förväntade befolkningsökningen. Att det saknas eller inte finns tillräckliga skyddsföreskrifter för många befintliga vattentäkter i regionen är inte tillfredställ-

lande. Ett exempel är Östra Mälaren, varifrån hela storstockholm tar sitt råvatten, som inte har tillräckligt skydd, trots att ärendet har varit under beredning på länsstyrelsen i flera år. I remissen konstateras att det behövs ytterligare tillsynsåtgärder för att skyddsföreskrifter ska efterföljas. Även upplysningar om försiktighetsåtgärder riktade till utövare av miljöfarlig verksamhet och konsumenter inom vattenskyddsområden är nödvändiga. Nämnden anser att detta är viktigt att prioritera för att långsiktigt skydda dricksvattentillgångarna i regionen.

Stadsbyggnadsnämnden har via kontorsyttrande meddelat att de inte besvarar remissen.

Trafik- och renhållningsnämnden har via kontorsyttrande meddelat att de inte besvarar remissen.

Mina synpunkter

Jag anser i likhet med remissinstanserna att det är en mycket viktig och prioriterad fråga att länet har en långsiktigt hållbar vattenförsörjning. Av länets befolkning försörjs 90 % med dricksvatten från Mälaren och den pågående utvecklingen är sådan att inte bara ett växande Stockholm utan även kommuner långt ute i länet såsom Strängnäs, Nynäshamn och Norrtälje ska ta sitt dricksvatten från Östra Mälaren. Huvuddelen av länets befolkning försörjs med ytvatten från tre stora vattenverk: Norsborgsverket i Botkyrka kommun och Lovö vattenverk i Ekerö kommun, bägge tillhörande Stockholm Vatten samt Görvålnverket i Järfälla kommun för Norrvatten. Dessutom tar Södertälje vatten från Mälaren som infiltreras i Malmsjöåsen. Vid Skyttetholm i Ekerö kommun sker på motsvarande sätt infiltration i Uppsalaåsen.

Utredningen har på ett mycket ambitiöst sätt sammanfattat vilka yt- och grundvattenförekomster i stockholmsregionen som kan användas för produktion av dricksvatten. Utredningen arbetar utifrån alternativet att byta vattentäkt vid en kraftigt försämrad råvattenkvalitet i Mälaren. Ramdirektivet för vatten föreskriver skydd av vattentäkter och har som mål att dricksvatten skall framställas med enkel och resurssnål teknik, en uppfattning som jag helt ställer mig bakom, men i en helhetsbedömning måste man beakta de möjligheter som finns att säkra en god dricksvattenkvalitet med modern teknik trots en kraftigt försämrad råvattenkvalitet. Det kan i slutänden visa sig vara den mest långsiktigt hållbara lösningen.

Dagens vattenförsörjningssituation i Stockholm är mycket stabil och säker. Det finns få storstäder som har ett så högkvalitativt råvatten med i princip obegränsad tillgång som Stockholm. Mälaren tillsammans med reservvattentäkten Bornsjön innebär säkerhetsmässigt en unik vattenförsörjningssituation. Stockholms stad äger dessutom Bornsjön och stora markegendomar runt sjön. Dessa markegendomar är av strategisk vikt för staden och kommer att stanna i stadens ägo. Vi har mycket goda möjligheter att skydda Bornsjön och dess tillströmning. Bornsjöns vatten kan vid behov distribueras som dricksvatten utan att rening behöver ske.

De nuvarande reningsprocesserna klarar att rena ett råvatten med betydligt sämre kvalitet än dagens. Vattenkvaliteten har förbättrats betydligt de senaste 40 åren. De största vattenkemiska och biologiska förändringarna i Mälaren ägde rum från mätningarnas start fram till slutet på 1970-talet. Under denna period kompletterades samtliga större reningsverk kring Mälaren med kemisk fällning. Detta minskade utsläppen av fosfor drastiskt och fosforhalterna sjönk följaktligen kraftigt i såväl Mälarens tillflöden som utlopp.

Med de kommande skyddsföreskrifterna för östra Mälaren stärks också skyddet och förutsättningarna för att kunna bibehålla Mälaren som vattentäkt under överskådlig tid, även ramdirektivet ger möjligheter till att begränsa verksamheter som kan förorena vattentäkten.

Att hela Mälaren, som anges i utredningen, skulle ”slås ut” som vattentäkt anser jag och de inom staden som måste anses vara de främsta experterna inom området, Stockholm Vatten AB, vara ett osannolikt scenario.

Sammankopplingen med Norrvattens nät i västerort har stärkt leveranssäkerheten i såväl Stockholm Vattens som Norrvattens verksamhetsområde och vattenförsörjningen ska kunna upprätthållas vid bortfall av produktionen vid ett vattenverk. Stockholm Vatten arbetar med stor framförhållning för att säkra vattenförsörjningen för kommande generationer. Flera planerade åtgärder syftar till att stärka leveranssäkerheten och möta framtida förändringar i förutsättningarna att producera ett högkvalitativt dricksvatten. Några projekt som är värda att nämnas:

- Som utredningen mycket riktigt påpekar är kapaciteten vid överföringen av Bornsjövatten till Norsborgsverket endast ca 70% av normal produktion men Stockholm Vatten kommer att utreda möjligheterna att utöka kapaciteten för detta.
- Tillsammans med Norrvatten pågår ett projekt med att kartlägga tekniker för att kunna rena ett kraftigt förorenat råvatten (från kemikalier, petroleumprodukter, etc.)
- Installation av UV desinfektion planeras att genomföras på Norsborgsverket.

Det är även viktigt att klargöra ansvarsförhållandena för dricksvattenförsörjningen. Enligt vattentjänstlagen har kommunerna ansvaret för att förse sina medborgare inom ett definierat verksamhetsområde med dricksvatten, avloppsvattenavledning och rening. Ansvaret är knutet till ett verksamhetsområde.

Remissen myntar begreppet ”försörjningsområde” ett begrepp som inte har någon betydelse i laglig bemärkelse. Stockholm Vatten är dock leverantör av VA-tjänster till ett flertal kommuner i stockholmsregionen.

I egenskap av regionens största dricksvattenproducent anser Stockholm Vatten AB att säkerheten i nuvarande system är god och kommer med de ovan planerade insatserna att ytterligare förbättras. Jag delar denna bedömning. Jag anser därför att en översyn av grundvattenmagasin som potentiella reservvattentäkter inom stadens verksamhet inte är en prioriterad fråga.

Grundvattentäkter kan för en enskild kommun vara en bra lösning för lokal reservvattenförsörjning vilket också skulle stärka den regionala vattenförsörjningssituationen. Att ett sådant arbete sker i kommunerna ser jag positivt på. Det är dock inte varken Stockholm stads eller Stockholm Vattens uppgift att initiera och driva detta arbete.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen ”Dricksvattenförekomst i Stockholms län - prioriteringar
för långsiktigt skydd” överlämnas och återopas denna prommeoria

Stockholm den 7 maj 2008

ULLA HAMILTON

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Dricksvattenförekomst i Stockholms län – prioriteringar för långsiktigt skydd

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut
2. Att besvara remissen enligt nedan

Enligt föredragande borgarråds svar så är 90 % av länets befolkning beroende av Mälaren som vattentäkt. Ändå anses Stockholms vattenförsörjningssituation stabil och en översyn av grundvattenmagasin som potentiella reservvattentäkter inte en prioriterad fråga. Vi vill se en ökad samordning av vattenförsörjningen för att säkra tillgången av reservvattentäkter. Samtidigt innebär Stockholm Vattens utökade verksamhet att fler människor är beroende av Mälaren som råvattentäkt vilket innebär ökad sårbarhet.

Sverige har traditionellt en god vattentillgång och har inte behövs hushålla på samma sätt som i många andra delar av världen men i framtiden kommer det att se annorlunda ut. Ökat befolkningstryck och klimatförändringar leder till nya hot. Den borgliga majoriteten talar i sin Vision 2030 om Stockholm som en expansiv tillväxtregion med kraftigt ökad befolkning. Blir visionen verklighet kommer Mälaren att bli ännu mer belastad än i dagsläget. För att säkra Stockholms och Mälardalens dricksvattenförsörjning är det oerhört viktigt att säkra andra vattenreserver än Mälaren, t.ex. Bornsjön.

För att förebygga framtida problem med råvattentillgången måste Stockholms stad aktivt arbeta med att förebygga utsläpp av föroreningar till vatten, det minskar både hotet och kostnaderna för rening. Det räcker inte att enbart förlita sig på teknikutveckling för att rena vatten. Kommunen bör därför samarbeta med andra aktörer, bl a producenter och konsumentorganisationer med tanke på att produkter står för en stor del av utsläppen, och i samverkan med andra kommuner för att minska utsläppen i hela vattenregionen, bl a föroreningar från trafik via dagvattnet. Ett aktivt arbete med att minska utsläppen av klimatgaser arbete och klimatberedskap för de förändringar som redan pågår bidrar också till att minska sårbarheten och bibehålla vattenkvalitet i Mälaren och i andra vattentäkter. Påskynda arbetet med skyddsföreskrifterna för östra Mälaren för att stärka skyddet för denna viktiga råvattentäkt.

Rapporten tydliggör både vikten av kontinuerlig och kvalitativ miljöarbete och miljöövervakning, samt av regionalt samarbete för att långsiktigt trygga en så grundläggande tillgång som dricksvatten. Frågan om Stockholms reservvattentäkters skydd måste prioriteras i det regionala samarbetet och i framttagandet av ny RUFS. Av ärendet framgår tydligt hur viktigt det är att man i en tät stadsbebyggelse och en befolkningsrik region värnar vattentillgångarna och säkerställer att de mänskliga aktiviteterna inte undergräver tillgången till dricksvatten. Mot denna bakgrund är den borgerliga majoritetens nedrustning av Stockholm Vatten AB:s verksamhet och de minskade ambitionerna från stadens sida, exempelvis när det gäller bortbyggandet av breddavlopp, olyckliga.

Vi anser att man istället bör fortsätta utvecklingsarbetet i Stockholm Vatten AB och avsätta investeringsmedel i staden för förebygga och att åtgärda brister i en högre takt än i dag.

Nyligen har regeringens miljömålsråd presenterat en utvärdering av hur arbetet går med riksdagens 16 miljömål. Utvärderingen visar att kommunerna i Stockholms län inte klarar att övervaka grundvattnet och se till att det håller tillräckligt bra kvalitet. Dåliga kunskaper gör det svårt att uppnå riksdagens miljömål.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Malte Sigemalm, Abdo Goriya och Kersti Py Börjeson* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Rådet för Vatten- och Avloppssamverkan i Stockholms län (VAS-rådet) har initierat en utredning om dricksvattenförekomster i Stockholms län. Arbetet har genomförts vid Länsstyrelsen med hjälp av en arbetsgrupp med representanter från regionala aktörer och kommuner.

Länsstyrelsen i Stockholms län har sänt rubricerat ärende för yttrande till ett stort antal kommuner och andra berörda instanser. I rapporten analyseras och prioriteras yt- och grundvattenförekomster som är viktiga för regional och kommunal vattenförsörjning samt behovet av skydd för dessa.

Målsättningen med projektet har varit att kartlägga Stockholms läns yt- och grundvattenförekomster av intresse för nuvarande eller framtida regional/kommunal vattenförsörjning (dricksvattenförekomster). Dessa har analyserats och prioriterats avseende potential för regional/kommunal vattenförsörjning samt behovet av långsiktigt skydd.

Av rapporten framgår att mer än en femtedel av landets befolkning bor i Stockholms län och att denna befolkningstäthet innebär en hög belastning på yt- och grundvattnet i länet. 90 % av länets befolkning försörjs med dricksvatten från Mälaren medan drygt 200 000 människor är helt eller delvis beroende av grundvatten från egna eller gemensamma brunnar.

Rapporten för fram att den centraliserade vattenförsörjningen från Mälaren innebär många fördelar men samtidigt också en hög sårbarhet i regionen. Rapporten kommer till slutsatsen att reservkapaciteten i länet idag är otillräcklig i händelse av att Mälaren skulle bli obrukbar som dricksvattentäkt. En utökning av reservvattentäkter krävs och i länet pågår det redan arbete med nya reservvattentäkter.

När det gäller de befintliga 53 vattenskyddsområdena har rapporten kommit fram till att en stor del, eller närmare 43 % har stort behov av revidering av skyddsföreskrifterna.

Analys av 149 grundvattenmagasiner har gjorts med avseende på bland annat vattentillgång, vattenkvalitet. Genomgången har visat att 54 magasin har bedömts ha hög prioritet för regional/kommunal vattenförsörjning och 23 % har behov av skyddsåtgärder.

När det gäller analysen av ytvattenförekomster har 64 sjöar analyserats med avseende på vattentillgång, vattenkvalitet och närheten till grundvattenmagasin. 25 sjöar har bedömts ha hög prioritet för regional/kommunal vattenförsörjning. Många av de prioriterade sjöarna såsom exempelvis Bornsjön har bra skyddsföreskrifter.

BEREDNING

Ärendet har inom Stockholms stad remitterats till stadsledningskontoret, Stockholm Vatten AB, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Länsstyrelsen i Stockholms län har sänt rubricerat ärende för yttrande till ett stort antal kommuner och andra berörda instanser. Ärendet har inom Stockholms stad remitterats till miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, Stockholm Vatten AB samt stadsledningskontoret. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av finansavdelningen.

De frågor som ställs i skrivelsen från Länsstyrelsen i Stockholms län är av den karaktären att de bäst besvaras av sakkunniga vid berörda facknämnder och bolag. Stadsledningskontoret har i övrigt inga synpunkter i detta ärende och lämnar därför inget formellt tjänsteutlåtande.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2008 att överlämna och åberopa bolagsledningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Rebwar Hassan (mp) och tjänstgörande suppleanten Stellan Hamrin (v), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av den icke tjänstgörande suppleanten Ewa Larsson till stöd för Rebwar Hassans, m.fl. särskilda uttalande, *bilaga 1*.

Stockholm Vatten AB:s tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Remissen redovisar, i form av en utredning med förslag till åtgärder, en kartläggning av yt- och grundvattenförekomster (vattentäkter) i Stockholms län, vattentäkter av intresse för nuvarande eller framtida regional/kommunal vattenförsörjning. Vattentäkterna har analyserats och prioriterats med avseende på potentialen för regional/kommunalvattenförsörjning.

Utredningen visar även på behovet av ett långsiktigt skydd. Vi citerar här sammanfattningen av remissen från Länsstyrelsen i Stockholms län –

”Prioritering för vattenförsörjningsändamål och långsiktigt skydd av länets dricksvattenförekomster har ett nära samband med kommunernas och vattenbolagens utbyggnadsplaner och prioriteringar för den reguljära vattenförsörjningen och reservvattenförsörjningen. Därför ingår ett remissförfarande av utredningens slutsatser och rekommendationer till kommuner, vattenbolag och regionala organisationer som en del av metodiken för att om möjligt uppnå samsyn om dessa frågor för länet i sin helhet.

Huvuddelen av länets befolkning försörjs med ytvatten från tre stora vattenverk: Norsborgsverket i Botkyrka kommun och Lovö vattenverk i Ekerö kommun, bägge tillhörande Stockholm Vatten samt Görvälnverket i Järfälla kommun för Norrvatten. Dessutom tar Södertälje vatten från Mälaren som infiltreras i Malmsjöåsen. Vid Skyttteholm i Ekerö kommun sker på motsvarande sätt infiltration i Uppsalaåsen. Vattenförsörjningen i Stockholms län tenderar att bli alltmer beroende av Mälaren som råvattentäkt i och med Stockholm Vattens pågående utbyggnad av överföringsledningar till Strängnäs/Mariefred (via Ekerö) och Nynäshamn samt Norrtäljes ansökan om anslutning till kommunalförbundet Norrvatten. I denna process blir fler och fler av länets invånare beroende av Mälaren som råvattentäkt. Den ökade sårbarheten medför ökade krav på reservvatten från grundvattentäkter eller andra ytvattentäkter än Mälaren. Medan trenden i den reguljära vattenförsörjningen är tydlig råder det betydligt mer osäkerheter om reservvattenförsörjningen. För att kunna möta ett längre bortfall av råvatten från Mälaren eller ett längre avbrott i vattenleveranserna av annan orsak finns som reserv i första hand Bornsjön (Stockholm Vatten) och Norrvattens fyra reservvattentäkter i Stockholmsåsen samt kommunernas vattentäkter, såväl reguljära som reservvat-

tentäkt. En översyn av reservvattenförsörjningen pågår för närvarande på i stort sett alla håll i länet. Norrvatten utreder möjligheterna att anlägga ett reservvattenintag i en annan del av Mälaren (Skarven, norr om Ståketbron) samt möjligheterna att förstärka reservvattentäkterna i Stockholmsåsen genom konstgjord grundvattenbildning från närbelägna sjöar, alternativt från Mälaren-Skarven. Nynäshamn planerar för ett nytt reservsystem i och med kommande anslutning till Stockholm Vattens nät (2009). Norrtälje behöver en ny reservvattenförsörjning om anslutningen till Norrvattens nät realiseras. Inom sydvästra Storstockholm pågår en utredning om reservvattenförsörjningen gemensamt av Stockholm Vatten, Botkyrka, Salem, Södertälje och Nykvarns kommuner. Resultaten av dessa utredningar kommer sannolikt att påverka prioriteringarna som görs i föreliggande utredning. Det finns ett stort behov av att revidera skyddsföreskrifterna för befintliga vattenskyddsområden. Av 53 genomgångna områden har 43 % stort behov av revidering och 32 % medelstort behov. Det råder för närvarande en stor aktivitet i länet i fråga om inrättande av vattenskyddsområden. Flera viktiga grundvattentäkter förväntas få nya vattenskyddsområden fastställda under 2008:

- Östra Mälaren – vattenskyddsområdet har länge varit under beredning och ett beslut i frågan förväntas av Länsstyrelsen under 2008. Vattenskyddsområdet berör sju kommuner och ca 50 000 fastighetsägare.

- Hammarby-Rotsunda-Löwenströmska sjukhuset-Jästfabriken i Rotebro - ett stort gemensamt vattenskyddsområde för grundvattentäkter i Stockholmsåsen som är under beredning

- Sandhamn, Ingarö och Stavsås i Värmdö kommun – fastställelse förväntas under 2008.

- Goran-Grödbby och Älby-Berga-Fjättern Fjättersjön i Nynäshamns kommun - beslut om dessa har fattats av kommunfullmäktige och ansökan är på väg till Länsstyrelsen för fastställelse.

- Sjön Erken och grundvattenförekomster i Norra Lohäradsåsens i Norrtälje kommun - beredning av dessa två viktiga vattenskyddsområden har nyligen påbörjats

- Sandasjön i Nacka kommun - ett nyligen av kommunen fastställt vattenskyddsområde.

Samtliga grundvattenmagasin i länet har analyserats med avseende på vattentillgång, vattenkvalitet, påverkan från olika markanvändning och verksamheter samt förutsättningarna för att förstärka den naturliga grundvattentillgången genom infiltration av vatten från i första hand sjöar men även vissa vattendrag (s.k. konstgjord grundvattenbildning). Varje

grundvattenmagasin har prioriterats avseende potential för regional/kommunal vattenförsörjning samt behovet av skyddsåtgärder. Totalt har 149 grundvattenmagasin analyserats och beskrivits. Prioriteringarna har gjorts i en tregradig skala: hög, medel och låg.

Resultatet visar att 54 grundvattenmagasin (36 %) har bedömts ha hög prioritet för regional/kommunal vattenförsörjning. Motsvarande siffra för behovet av skyddsåtgärder är 34 (23 %). I den senare bedömningen har befintliga vattenskyddsområdets kvalitet bedömts med avseende på skyddsföreskrifternas utformning och skyddsområdets avgränsning.

Högprioriterade grundvattenmagasin finns speciellt i de större isälvsstråken:

- Lohäradsåsen för Norrtäljes reservvattenförsörjning.

- Malmsjöåsen för Södertäljes vattenförsörjning med infiltration av mälervatten.

- Stockholmsåsen med Norrvattens reservvattentäkter i den norra delen av åsen samt en av Haninge kommuns huvudvattentäkt (Hanveden) i den södra delen.

- Uppsalaåsen har hög potential för reservvattenförsörjning för Norrvatten i två grundvattenmagasin i Upplands-Bro kommun (Toresta och Lindormsnäs). Uppsalaåsen passerar Bornsjöområdet och Norsborgs vattenverk, vilket innebär goda förutsättningar för stora grundvattenuttag, naturliga eller förstärkta genom infiltration, i detta område. Stora outnyttjade grundvattentillgångar finns på Ekerö-Munsö, där det dock finns viss risk att stora grundvattenuttag medför påverkan från relik saltvatten.

- Tullingeåsen med Tullinges huvudvattentäkt i Tullingeåsen och Pålamalm längre söderut i samma isälvsstråk Pålamalm med en huvudvattentäkt för Haninge kommun.

□ I länets södra del finns isälvsavlagringar vid Älby-Berga som idag nyttjas av Nynäs- hamns kommun. Dessa kommer att övergå till reservvattenförsörjning när anslutning till Stockholms nät är klar (2009). Det finns även högprioriterade grundvattenmagasin som inte utnyttjas för regional/kommunal vattenförsörjning idag men som är potentiellt intressanta för framtida vatten-/reservvattenförsörjning. Särskilt intressanta är grundvattenmagasin som ligger i nära anslutning till sjöar med god kvalitet där det finns möjlighet att förstärka grundvattentillgången genom s.k. inducerad infiltration. Exempel på sådana högprioriterade grundvattenmagasin är Bommersviksmagasinet i Turingeåsen som ligger i direkt anslutning till sjöarna Yngern och Vällingen, som bägge har god vattentillgång och bra vattenkvalitet samt Kusbodamagasinet i den södra delen av Lohäradsåsen som ligger intill sjön Lagen, även den med bra vattenkvalitet (näst intill dricksvattenkvalitet).

På i stort sett motsvarande sätt som för grundvattenförekomsterna har även ytvattenförekomsterna analyserats. Sjöar och vattendrag av intresse för ytvattentäkt eller som potentiellt kan förstärka grundvattenmagasinens naturliga grundvattentillgång har analyserats med avseende på vattentillgång, vattenkvalitet och närheten till ett grundvattenmagasin. Totalt har 64 sjöar analyserats. Skeboån är det enda vattendrag som nyttjas för kommunal vattenförsörjning. Vattendraget har hög prioritet för vattenförsörjning och skyddsåtgärder så länge uttag sker för Hallstavik och Skebobruk. Uttag sker ur ett gruvschakt för Herräng i Norrtälje kommun. Vattentäkten har ett fastställt vattenskyddsområde.

Högst prioriterad av alla sjöar är Mälaren. Nedanstående sjöar har bedömts ha hög prioritet för regional/kommunal vattenförsörjning. Av dessa har Bornsjön, Malmsjön (Södertälje), Sandasjön, Valingeträsk, Vällingen, och Återvallsträsket befintliga vattenskyddsområden. För Valingeträsk, Vällingen och Återvallsträsk behövs dock revidering av skyddsområdets avgränsning och skyddsföreskrifter. Bornsjön, Malmsjön (Södertälje) och Sandasjön har bra skydd.

- Bornsjön – länets viktigaste reservvattentäkt
- Erken - sjön är huvudvattentäkt i Norrtälje kommun
- Fjättern- blivande reservvattentäkt för Nynäshamn
- Frösjön – befintlig inducerad infiltration i Södertälje kommun men för Gnesta
- Fysjön- potentiell för konstgjord grundvattenbildning i Nora Lohäradsåsen för Norrtäljes reservvattenförsörjning
- Fysingen - befintlig inducerad infiltration vid Hammarby vattentäkt, Upplands Väsby och Märsta vattentäkt, Sigtuna, bägge reservvattentäkter för Norrvatten. Potentiell förstärkning av grundvattentillgångar i Stockholmsåsen genom annan konstgjord grundvattenbildning
- Kottlasjön - reservvattentäkt på Lidingö
- Lagen- potentiell för inducerad infiltration för reservvattenförsörjning, Roslagsvatten
- Lilla och Stora Skogssjön - potentiell infiltration vid Pålalm, Haninge
- Långsjön- potentiell infiltration i Södertälje kommun men för Vagnhärad, Trosa kommun
- Malmsjön – potentiell inducerad infiltration för reservvattenförsörjning, Botkyrka
- Malmsjön- naturlig del av Södertäljes huvudvattentäkt i Malmsjöåsen
- Mälaren - Görväln, Björkfjärden och Skarven – befintliga ytvattenverk och potentiellt nytt intag i Skarven för Norrvatten, även möjlighet att från Skarven förstärka grundvattentillgångar i Stockholmsåsen
- Oxundasjön - potentiell förstärkning av grundvattentillgångar i Stockholmsåsen genom konstgjord grundvattenbildning för Norrvattens reservvattentäkter Märsta och Hammarby
- Rösjön - potentiell konstgjord grundvattenbildning i Röåsen
- Sandasjön - reservvattentäkt för Nacka, ej ansluten till distributionsnätet
- Tullingesjön- potentiell infiltration vid Tullinge vattentäkt, eventuellt krisvatten för Norsborgsverket
- Uttran - förstärkning av Bornsjön vid kris i vattenförsörjningen från Norsborg, kan po-

tentiellt förstärka grundvattentillgångar i Uppsalaåsen vid kris (S:t Botvidmagasinet för Stockholm Vatten och Uttranmagasinet för Segersjö reservvattentäkt, Botkyrka

- Valingeträsk – befintlig ytvattentäkt på Muskö (Försvarmakten)
- Vällingen - inducerad infiltration vid Vackå, Södertälje, potentiell framtida resurs för Storstockholms reservvatten, även infiltration i Bommerviksmagasinet
- Yngern - potentiell framtida resurs, även infiltration i Bommerviksmagasinet
- Återvallsträsket - potentiell infiltration vid Ingarö vattentäkt, Värmdö
- Älvviken - ingår i Nynäshamns vattenförsörjning
- Övre Rudasjön - inducerad infiltration vid Kolartorp (reservvattentäkt) nära Haninge Centrum ” – Slut citat.

Stockholm Vattens synpunkter

Utredningen har på ett mycket ambitiöst sätt sammanfattat vilka yt- och grundvattenförekomster i Stockholmsregionen som kan användas för produktion av dricksvatten.

Utredningen arbetar utifrån alternativet att byta vattentäkt vid en kraftigt försämrad råvattenkvalitet i Mälaren.

Ramdirektivet för vatten föreskriver skydd av vattentäkter och har som mål att dricksvatten skall framställas med enkel och resurssnål teknik, en uppfattning som vi helt ställer oss bakom, men i en helhetsbedömning måste man beakta de möjligheter som finns att säkra en god dricksvattenkvalitet med modern teknik trots en kraftigt försämrad råvattenkvalitet. Det kan i slutänden visa sig vara den mest långsiktigt hållbara lösningen.

Dagens vattenförsörjningssituation i Stockholm är mycket stabil och säker. Det finns få storstäder som har ett så högkvalitativt råvatten med i princip obegränsad tillgång som Stockholm. Mälaren tillsammans med reservvattentäkten Bornsjön innebär säkerhetsmässigt en unik vattenförsörjningssituation och de nuvarande reningsprocesserna klarar att rena ett råvatten med betydligt sämre kvalitet än dagens. Vattenkvaliteten har förbättrats betydligt de senaste 40 åren. De största vattenkemiska och biologiska förändringarna i Mälaren ägde rum från mätningarnas start fram till slutet på 1970-talet. Under denna period kompletterades samtliga större reningsverk kring Mälaren med kemisk fällning. Detta minskade utsläppen av fosfor drastiskt och fosforhalterna sjönk följaktligen kraftigt i såväl Mälarens tillflöden som utlopp.

Med de kommande skyddsföreskrifterna för östra Mälaren stärks också skyddet och förutsättningarna för att kunna bibehålla Mälaren som vattentäkt under överskådlig tid, även ramdirektivet ger möjligheter till att begränsa verksamheter som kan förorena vattentäkten.

Att hela Mälaren, som anges i utredningen, skulle ”slås ut” som vattentäkt anser vi vara ett osannolikt scenario.

Sammankopplingen med Norrvattens nät i västerort har stärkt leveranssäkerheten i såväl Stockholm Vattens som Norrvattens verksamhetsområde och vattenförsörjningen ska kunna upprätthållas vid bortfall av produktionen vid ett vattenverk.

Stockholm Vatten arbetar med stor framförhållning för att säkra vattenförsörjningen för kommande generationer. Flera planerade åtgärder syftar till att stärka leveranssäkerheten och möta framtida förändringar i förutsättningarna att producera ett högkvalitativt dricksvatten. Några projekt som är värda att nämnas:

- Som utredningen mycket riktigt påpekar är kapaciteten vid överföringen av Bornsjövat-ten till Norsborgsverket endast ca 70% av normal produktion men SV kommer att utreda möjligheterna att utöka kapaciteten för detta.
- Tillsammans med Norrvatten pågår ett projekt med att kartlägga tekniker för att kunna rena ett kraftigt förorenad råvatten (från kemikalier, petroleumprodukter, etc.)
- Installation av UV desinfektion planeras att genomföras på Norsborgsverket

Det är viktigt att klargöra ansvarsförhållandena för dricksvattenförsörjningen. Enligt vat-ten-tjänstlagen har kommunerna ansvaret för att förse sina medborgare inom ett definierat verksamhetsområde med dricksvatten, avloppsvattenavledning och rening. Ansvaret är knu-tet till ett verksamhetsområde.

Remissen myntar begreppet ”försörjningsområde” ett begrepp som inte har någon bety-

delse i laglig bemärkelse. Stockholm Vatten är dock leverantör av VA-tjänster till ett flertal kommuner i Stockholmsregionen

I egenskap av regionens största dricksvattenproducent anser vi att säkerheten i nuvarande system är god och kommer med de ovan planerade insatserna att ytterligare förbättras. Vi anser därför att en översyn av grundvattenmagasin som potentiella reservvattentäkter inom vår verksamhet inte är en prioriterad fråga.

Grundvattentäkter kan för en enskild kommun vara en bra lösning för lokal reservvattenförsörjning i vilket också skulle stärka den regionala vattenförsörjningssituationen. Det är dock inte Stockholm Vattens uppgift att initiera och driva detta arbete.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2008 att åberopa kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av ledamoten Emilia Hagberg (mp) och tjänstgörande ersättaren Lotten von Hofsten (v), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Torkel Tigerschiöld (mp), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt stadens långsiktiga vision för Stockholms utveckling och hållbara tillväxt – Vision Stockholm 2030 – beräknas staden ha närmare en miljon invånare och Stockholm-Mälarenregionen närmare 3,5 miljoner år 2030. I visionen tecknas en framtidsbild av en storstad i världsklass. Visionen syftar till att Stockholm ska bli världsledande på bl.a. ny miljöteknik. Det anges att för att nå resultat krävs kloka beslut och strategiska ställningstaganden.

Exploateringsnämnden driver kontinuerligt fram nya exploateringar inom staden i syfte att nå visionens mål. På stadens mark i kommunerna utanför Stockholm bedriver fastighetsnämnden ett liknande arbete.

Den nu remitterade rapporten utgör enligt exploateringskontoret en ambitiös och värdefull genomgång och analys av vattenförsörjningen i länet. Kontoret delar rapportens uppfattning att den pågående utvecklingen att alltmer bygga länets försörjning med dricksvatten på ytvatten från Östra Mälaren är oroande. Särskilt som vattenföroreningsriskerna ökar på grund av klimatförändringar och reguljära grundvattentäkter omvandlas till reservvattentäkter eller läggs ned och mindre ytvattentäkter läggs ned.

Staden har dessutom i sitt yttrande över klimat- och sårbarhetsutredningens slutrapport (SOU 2007:60) den 6 februari 2008 uppmärksammat att utredningen saknar beskrivning av risken och åtgärdsbehovet av en framtida omfattande saltvatteninträngning i Mälaren till följd av förhöjd havsytta i kombination med periodvis mycket lågt vattenstånd i Mälaren. Riskerna för saltvattenförorening av Östra Mälaren då Saltsjöns vattenstånd är högre är alltså i dagsläget oklara.

Kopplat till planerad ombyggnation av Slussen i Söderström har exploateringskontoret påbörjat arbetet med att ta fram en ny miljödom för Mälarens vattenreglering. Utgångspunkten för arbetet är Klimat- och sårbarhetsutredningens slutsatser om nödvändigheten att öka Mälarens avtappningskapacitet för att undvika översvämningar och samtidigt höja de lägsta vattenståndsnivåerna för att undvika saltvatteninträngning från Saltsjön. Kontoret har i denna process inför miljöprövning av vattenverksamhet haft ett första samråd under hösten 2007 och planerar ett andra samråd till vintern/våren 2009.

Befolkningen i Stockholms län beräknas i rapporten öka till drygt 2,4 miljoner år 2030 och upp emot 2,8 miljoner år 2050. Kapaciteten i befintliga vattenverk bedöms enligt rapporten i stort sett motsvara länets behov år 2050.

Exploateringskontoret kan för sin del inte bedöma om rapportens prognos på 2,4 miljoner invånare i länet år 2030 är för låg i förhållande till Visionens närmare 3,5 miljoner i Stockholm-Mälarenregionen, men vill understryka vikten av att befolkningsökningen under inga förhållanden får underskattas. Det måste betonas att denna befolkningsökning och tillkommande bostäder, arbetsplatser och infrastruktur kräver tillfredsställande teknisk försörjning vari ingår bl.a. vattenförsörjning av tillräcklig volym, kvalitet och säkerhet.

Som framgår av rapporten saknar Stockholm i princip användbara dricksvattentillgångar inom den egna kommungränsen. Kontoret kan instämma i rapportens bedömning att de inventerade grundvattenförekomsterna inom Stockholm i Stockholmsåsen (Brunkebergsåsen, Fatbursparken, Södermalmsallén, Hammarby Sluss, Enskededalen och Skarpnäck) får anses ha låg prioritet för vattenförsörjning. Staden är således för sin funktion och tillväxt helt beroende av tillräcklig och pålitlig vattenförsörjning från andra håll i länet.

Exploateringskontoret gör för sin del ingen närmare analys av vilka kompletterande vattenförsörjningsåtgärder som är lämpligast för Stockholms del i länet, utan nöjer sig med att varna för den pågående utvecklingen där inte bara det växande Stockholm utan även kommuner långt ut i länet såsom Strängnäs, Nynäshamn och Norrtälje ska ta sitt dricksvatten från Östra Mälaren. Det kan ifrågasättas om en sådan utveckling står i överensstämmelse med intentionerna i Vision 2030. Åtgärder bör därför vidtas för att säkra att tillräckliga reservsystem kan garanteras för både Stockholms och andra kommuners behov och att den enligt rapporten oklara ansvarsfördelningen för den långsiktiga reservvattenförsörjningen elimineras. Det förefaller också rimligt att riskerna för saltvattenförorening av Östra Mälaren klarläggs innan alltför många reguljära grundvattentäkter i länet omvandlas till reservvattentäkter eller läggs ned.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2008 att återropa kontorets tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Martin Michel (mp) och ersättaren Yildiz Kafkas (mp), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Bengt Sandberg m.fl. (s), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Frågan om vattenförsörjning och dricksvattenförekomster och skyddsföreskrifter ligger utanför kontorets kompetensområde.

Kontoret tycker dock rent allmänt att det är viktigt att dricksvattenförekomster i Stockholms län får ett långsiktigt skydd och att det finns tillräckligt med vattenreserver i det fall vattentillgången från Mälaren av en eller annan anledning skulle hindras. Dessa frågor belyser rapporten på ett bra sätt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 april 2008 att tillstyrka förslaget och i övrigt överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Åsa Romson (mp), ledamöterna Eva-Louise Erlandsson- Slorach (s), Malte Sigemalm (s), Ulla Jöhnk (s), Godfrey Etyang (s) och Stellan Hamrin (mp), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har av Kommunstyrelsen erhållit Länsstyrelsens remiss – Dricksvattenförekoster i Stockholms län- prioriteringar för långsiktigt skydd (version 2008-02-08) för yttrande. Remisstiden sträcker sig till den 18 april 2008.

Rådet för vatten och Avloppssamverkan i Stockholms län (VAS-rådet) har initierat ett projektarbete där slutresultatet utmynnat i denna rapport. Projektarbetet har letts och genomförts vid Länsstyrelsen i Stockholms län där arbetsgruppen bestått av medlemmar från regionala aktörer och kommuner. Miljöförvaltningen har inte haft någon medlem i gruppen men Stockholm vatten har varit representerat. VAS- kommittén har fungerat som referensgrupp. Medel för utredningen har erhållits från Länsstyrelsen i Stockholms län, VAS- kommittén och Stockholms läns landsting, Regionplane- och trafikkontoret.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har bidragit med underlag till rapporten med uppgifter om grundvattenmagasin och hydrogeologiska kommunkartor inom länet. Information har även inhämtats vid besök hos flera av länets kommuner, från konsultutredningar och statliga kommunala utredningar.

Miljöförvaltningens synpunkter

Förvaltningen håller med om att det finns ett stort behov av att långsiktigt säkra tillgången på dricksvatten i Stockholmsregionen, inte minst med tanke på den förväntade befolkningsökningen. Att det saknas eller inte finns tillräckliga skyddsföreskrifter för många befintliga vattentäkter i regionen är inte tillfredställande. Ett exempel är Östra Mälaren, varifrån hela Storstockholm tar sitt råvatten, som inte har tillräckligt skydd, trots att ärendet har varit under beredning på länsstyrelsen i flera år.

I ett krisläge behövs fungerande reservvattentäkter som snabbt kan tas i drift. Det framgår tydligt av remissen att Stockholms stad är beroende av att andra kommuner i regionen ser till att skydda såväl ytvatten som grundvatten för detta ändamål. Det kan t ex innebära restriktioner i markanvändningen inom tillrinningsområden i andra kommuner för att Stockholms stad ska få tryggad tillgång på reservvatten. Detta kräver ett utökat regionalt samarbete och samsyn kring frågor som rör dricksvatten bl.a. vad gäller skyddsföreskrifter. På sid. 121 i remissen ges ett exempel på ett sådant problem. För Malmsjöåsen (Södertälje) gäller idag olika skyddsföreskrifter i olika delar av vattenskyddsområdet då grundvattentillgången delas av två kommuner.

Stockholms stads beroende av övriga kommuner i länet, men också av andra kommuner i Mälarens tillrinningsområde, kan innebära risk för intressekonflikter. Exploatering påverkar både grundvattenbildningen och grund- och ytvattenkvalitet. Det är uppenbart att vattenförsörjningsfrågan bör få hög prioritet i storskalig planering.

I remissen konstateras att det behövs ytterligare tillsynsåtgärder för att skyddsföreskrifter ska efterföljas. Även upplysningar om försiktighetsåtgärder riktade till utövare av miljöfarlig verksamhet och konsumenter inom vattenskyddsområden är nödvändiga. Förvaltningen menar att detta är viktigt att prioritera för att långsiktigt skydda dricksvattentillgångarna i

regionen.

SPECIFIKA SYNPUNKTER

2. Vatten- och reservvattenförsörjning

Sid. 19. Sjön Erken, stycke ett och två. *Kommentar:* Se över enheter och siffror. "Vatten-
domen medger ett medeluttag på 8,77 m³/d." Menas här 8,77 eller 8770 m³/d. Man jämför
med 100 L/s, 8,100 m³/d i medelvattenförbrukning och lagade läckor som minskade vatten-
förbrukningen med 800-1000 m³/d, vilket tyder att det bör vara 8770 m³/d.

Sid. 22, stycke fyra. "Reservvattenförsörjningen i Storstockholmsområdet kan i dagsläget
inte tillfredsställande tryggas i ett krisläge där samtidigt Stockholm Vattens bägge vattenverk
och Norrvattens Görvälverket slås ut på grund av bortfall av råvatten." *Kommentar:* Om en
olycka/händelse försämrar råvattnet vid något av intagen kan det då vara möjligt att skicka
råvatten mellan vattenverken?

4. Grundvatten

Sid. 33, första stycket. "SGU har karterat såväl jordarter som grundvattentillgångar i
Stockholms län". *Kommentar:* Även bakgrundshalter av metaller har undersökts av SGU.

Sid. 40, tabell 4.2. *Kommentar:* När det gäller bekämpningsmedel är mätosäkerheten stor.
Vår erfarenhet är att få laboratorier klarar att analysera så låga halter som behövs vad gäller
gränsvärden.

Sid. 51, andra stycket. "Grundvattenmagasinen i centrala Stockholm har bedömts vara
utsatta för risk för föroreningar av olika slag och bedöms därför sakna intresse för regio-
nal/kommunal vattenförsörjning även om grundvattentillgången ställvis är god". *Kommen-
tar:* Stockholms stad har låtit genomföra undersökningar av grundvattenkvaliteten i kommu-
nen vid två tillfällen. Av resultaten framgår att grundvattnet innehåller höga halter av olika
föroreningar och därför inte är lämpat som dricksvatten. **Jämför detta med bilaga 8 sid. 4**
där det anges att anläggningar för värme och kyla i Stockholmsåsen-Brunkebergsåsen i cen-
trala Stockholm, i ett nödläge, skulle kunna användas för vattenförsörjning. Med tanke på
förekomst av föroreningar och att grundvattenbildningen i området är låg (risk för sättningar
om grundvattentrycket minskar) bör inte denna del av åsen användas, ens i ett nödläge.

Miljöförvaltningen anser inte att förorenat grundvatten ska användas som livsmedel ens i
en krissituation. Trots detta bör mätningar göras regelbundet för kontinuerlig uppföljning
och övervakning av miljöpåverkan på olika vattendrag som kan ge upphov till att grundvatt-
net förändras.

5. Sjöar och vattendrag

Sid. 59 och 64. Under kustmynnande avrinningsområden anges Igelbäcken som potenti-
ell konstgjord grundvattenbildning vid Ulriksdal. *Kommentar:* Bäckens har en mycket låg
vattenföring, särskilt under sommaren då dricksvatten tillförs för att upprätthålla ett basflöde.
Med tanke på detta är inte Igelbäcken särskilt lämpad som stöd för Norrvattens grundvatten-
täkt vid Ulriksdal.

Sid. 65, Vattenkvalitet. *Kommentar:* Förutom de kemiska data som ligger till grund för
bedömning av sjöarnas vattenkvalitet för konstgjord grundvattenbildning, och som anges i
bilaga 24, skulle t ex någon pesticid kunna ingå.

Bilaga 8

Figurhänvisningar bör läggas in i den löpande texten för respektive grundvattenmagasin
för att underlätta läsbarheten. Förklaringar till gränssymboler i kartorna saknas. Tabellerna
bör numreras.

Sid. 3. Stockholmsåsen-Silverdal. "Grundvattenmagasinet har låg prioritet för vattenför-
sörjning och skyddsåtgärder" *Kommentar:* Det saknas förklaring till konstaterandet.

Sid. 4. Stockholmsåsen-Brunkebergsåsen. *Kommentar:* Även i nödläge bör inte grundvat-

ten i de centrala delarna av Stockholm användas. (se även kommentar för sid. 51 ovan)

Bilaga 9

Se även allmänna kommentarer för bilaga 8.

Sid. 3 Västerhaninge-Tungelsta, Skarplöt m.fl. *Kommentar:* Här anges att isälvsstråket ställvis har god vattentillgång men ändå saknar intresse för vattenförsörjning. En förklaring till konstaterandet saknas.

Sid. 5 tabell. Grundvattenmagasinet Skarpnäck saknar information.

Bilaga 24

Sid. 5, tabell 3. *Kommentar:* Drevviken, som delvis ligger inom Stockholms stads gränser, är en av de sjöar som bedömts. Vattenkvaliteten anges som god. Drevviken anses också vara en så kallad vattenförekomst enligt EU:s vattendirektiv och den ekologiska statusen har preliminärt klassats som måttlig. Här saknas en kommentar till att bedömningarna inte är lika och varför vattenkvaliteten anses vara bra för råvattenuttag/konstgjord grundvattenbildning men inte tillräckligt bra för det ekologiska livet i sjön.

Ärendet har beretts i samarbete med Avdelningen för miljöövervakning.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadskontoret har via kontorsyttrande meddelat att de inte besvarar remissen.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafikkontoret har meddelat att de inte besvarar remissen.

RESERVATIONER M.M.

Stockholm Vatten AB

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Rebwar Hassan (mp) och tjänstgörande suppleanten Stellan Hamrin (v) enligt följande

Det är bra med ökad samordning av vattenförsörjningen enligt rapporten och att säkra tillgången av reservvattentäkter. Dessvärre innebär Stockholm Vattens utökade verksamhet att fler människor är beroende av Mälaren som råvattentäckt vilket kan innebära ökad sårbarhet. Sverige har traditionellt en god vattentillgång och har inte behövs hushålla på samma sätt som i många andra delar av världen men i framtiden kommer det se annorlunda ut, inte minst i Stockholm. Ökat befolkningstryck och klimatförändringar leder till nya hot och rapporten visar på att det redan idag finns brister. Med befolknings ökning kommer hotet mot dricksvattentäkterna blir ännu större. För att säkra Stockholms och Mälardalens dricksvattenförsörjning är det otroligt viktigt att säkra andra vattenreserver än Mälaren, t.ex. Bornsjön.

För att förebygga framtida problem med råvattentillgången måste Stockholms stad aktivt arbeta med att förebygga utsläpp av föroreningar till vatten, det minskar både hotet och kostnaderna för rening. Det räcker inte att enbart förlita sig på teknikutveckling för att rena vatten. Kommunen bör därför samarbeta med andra aktörer, bl a producenter och konsumentorganisationer med tanke på att produkter står för en stor del av utsläppen, och i samverkan med andra kommuner för att minska utsläppen i hela vattenregionen, bl a föroreningar från trafik via dagvattnet. Ett aktivt arbete med att minska utsläppen av klimatgaser arbete och klimatberedskap för de förändringar som redan pågår bidrar också till att minska sårbarheten och bibehålla vattenkvalitet i Mälaren och i andra vattentäkter. Påskynda arbetet med skyddsföreskrifterna för östra Mälaren för att stärka skyddet för denna viktiga råvattentäkt.

Ersätтарыttrande gjordes av den icke tjänstgörande suppleanten Ewa Larsson till stöd för Rebwar Hassans, m.fl. särskilda uttalande, enligt ovan.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Emilia Hagberg (mp) och tjänstgörande ersättaren Lotten von Hofsten (v) enligt följande

Det är bra med ökad samordning av vattenförsörjningen enligt rapporten och att säkra tillgången av reservvattentäkter. Dessvärre innebär Stockholm Vattens utökade verksamhet att fler människor är beroende av Mälaren som råvattentäckt vilket kan innebära ökad sårbarhet. Sverige har traditionellt en god vattentillgång och har inte behövs hushålla på samma sätt som i många andra delar av världen men i framtiden kommer det se annorlunda ut, inte minst i Stockholm. Ökat befolkningstryck och klimatförändringar leder till nya hot och rapporten visar på att det redan idag finns brister. Tyvärr verkar inte exploateringskontoret ta riskerna på allvar. De nöjer sig med att varna för utvecklingen och hänvisar till att den förväntade befolkningstillväxten i Vision 2030 som är högre än i rapporten. Därmed är hotet mot dricksvattentäkterna ännu större. För att säkra Stockholms och Mälardalens dricksvattenförsörjning är det otroligt viktigt att säkra andra vattenreserver än Mälaren, t.ex. Bornsjön. Man kan också ifrågasätta om det är ett självändamål att staden ska öka befolkningen enligt Vision 2030, staden bör välkomna nya invånare men kan lika gärna växa utifrån behov istället för att politikerna formulerar en vision som hotar både vattenförsörjning och andra infrastystem. Det är

också viktigt att verka för vattenresurshushållning och minskade utsläpp från trafiken som i dagsläget riskerar att förorena reservvattentäkterna.

Ersätтарыttrande gjordes av Torkel Tigerschiöld (mp) till stöd för Emilia Hagbergs (mp) m.fl. reservation, enligt ovan.

Fastighetsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Martin Michel (mp) och ersättaren Yildiz Kafkas (mp) enligt följande

Ett vattenskyddsområde bör omfatta vattentäktens hela tillrinningsområde och innefatta dessutom en yttre skyddszon. Vilka skyddsåtgärder som bör vidtas bestäms av lokala förhållandena, där olika verksamheter kan tänkas förorena vattentäkterna. Till sådana riskfaktorer kan räknas utsläpp från trafik – på både sjö och på land –, olika kemikalier, olja, avloppsvatten, lakvatten från jordbruk m.m.

I testversion av den regionala utvecklingsplanen – RUFS 2010 uttrycks en oro för framtida brist på dricksvatten och liknande slutsatser dras i ”Konsekvensbedömning för skyddszoner för vattenverken vid Lovö, Norsborg, Görväln samt Skytteholm.” SWECO VIAK Stockholm Vatten, Ekerö kommun, Norrvatten. Denna oro bör tas på största allvar. Det är nu högtid att agera för att skydda ytvattentäkterna och grundvattnet för en säker dricksvattenförsörjning.

Nyligen har regeringens miljömålsråd presenterat en utvärdering av hur arbetet går med riksdagens 16 miljömål. Utvärderingen visar att kommunerna i Stockholms län inte klarar att övervaka grundvattnet och se till att det håller tillräckligt bra kvalitet. Dåliga kunskaper gör det svårt att uppnå riksdagens miljömål. Det visar behovet av att länsstyrelsen bistår de kommuner med mindre resurser med kompetensförstärkning för att de ska kunna skydda sina vattentäkter.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) som är ansvarig myndighet för nationella miljömål som handlar om att ”grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning och bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag” tror inte på att de tre delmålen som ingår i målet för grundvattnet kan nås till år 2010:

- Skydd för grusåsar och andra grundvattenförande geologiska formationer.
- Garantier om att grundvattennivåerna inte ändras så att det får negativa konsekvenser för vattenförsörjningen, markstabiliteten eller djur- och växtlivet.
- Garantier om att det grundvatten som används för dricksvatten är rent.

Inom Stockholms län har används främst vissa sjöar för uttag av dricksvatten. För att säkra sjövattnets kvalitet som dricksvatten måste även sjöns tillrinningsområde och närbelägna grundvattnet skyddas. I remissen nämns att vattenförsörjningen i Stockholms län tenderar att bli alltmer beroende av Mälaren som råvattentäkt. Med ökad expansion av länets befolkning samt omfattande förändringar av stadsbilden och exploatering av mark blir Mälarens vattentäkt i en snar framtid ännu mer sårbar än idag. Vi tycker att det är ytterst viktigt att man inför restriktioner i båttrafiken i Mälaren samt inför, förutom skyddet av tillrinningsområdet även en yttre skyddszon inom Mälarens närområde. För att skydda Stockholmsåsen som utgör reservvattentäkt bör även den skyddas så att grundvattnet inte förstörs av förorenat dagvatten som det har skett med Brunkebergsåsen i centrala Stockholm. Därför är det angeläget att man, när regionen växer, planerar vägar, bostäder och verksamheter med utgångspunkt från ett större skyddsbehov av vattentäkterna.

Det är lovvärt att man också planerar konstgjorda grundvattenbildningar och förstärker Stockholmsåsens vattenreserver samt lyfter fram vikten av att revidera skyddsföreskrifterna. Det är också positivt att stort antal områden planeras få vattenskydd, inte minst med tanke på den ökande befolkningsmängden och förändrade klimatbilden.

I remissen nämns ett nära förestående beslut om Östra Mälaren som vattenskyddsområde och vi anser att ett sådant beslut borde ha tagits för länge sen. Det är nödvändigt att skydda hela Mälarens vatten.

Mot denna bakgrund är det helt obegripligt att den borgerliga majoriteten har tagit bort viktiga funktioner och resurser från Stockholm vatten när verkligheten beskrivs som ovan.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Bengt Sandberg m.fl. (s) enligt följande.

Av ärendet framgår tydligt hur viktigt det är att man i en tät stadsbebyggelse och en befolkningsrik region värnar vattentillgångarna och säkerställer att de mänskliga aktiviteterna inte undergräver tillgången till dricksvatten. Mot denna bakgrund är den borgerliga majoritetens nedrustning av Stockholm Vatten AB:s verksamhet och de minskade ambitionerna från stadens sida, exempelvis när det gäller bortbyggandet av breddavlopp, olyckliga. Vi anser att man istället bör:

- Fortsätta utvecklingsarbetet i Stockholm Vatten AB
- Avsätta investeringsmedel i staden för att åtgärda brister i en högre takt än i dag.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Åsa Romson (mp), ledamöterna Eva-Louise Erlandsson- Slorach (s), Malte Sigemalm (s), Ulla Jöhnk (s), Godfrey Etyang (s) och Stellan Hamrin (mp) enligt följande

Rapporten tydliggör både vikten av kontinuerlig och kvalitativ miljöarbete och miljöövervakning, samt av regionalt samarbete för att långsiktigt trygga en så grundläggande tillgång som dricksvatten. Frågan om Stockholms reservvattentäkters skydd måste prioriteras i det regionala samarbetet och i framttagandet av ny RUFS.

Av ärendet framgår tydligt hur viktigt det är att man i en tät stadsbebyggelse och en befolkningsrik region värnar vattentillgångarna och säkerställer att de mänskliga aktiviteterna inte undergräver tillgången till dricksvatten. Mot denna bakgrund är den borgerliga majoritetens nedrustning av Stockholm Vatten AB:s verksamhet och de minskade ambitionerna från stadens sida, exempelvis när det gäller bortbyggandet av breddavlopp, olyckliga. Vi anser att man istället bör:

- Fortsätta utvecklingsarbetet i Stockholm Vatten AB
- Avsätta investeringsmedel i staden för att åtgärda brister i en högre takt än i dag.”